

Naša moč

Glasilo za slovensko delavstvo.

List
izhaja
vsak
petek.

Štev. 6.

V Ljubljani, dne 19. januarja 1906.

Letnik I.

Kam naj se delavec pritoži?

Trnjeva je pot tožbe za delavca, ki nima ne denarja, ne znanja. Saj se navadno niti ne ve kam obrniti. Zato je silno važno za delavca, da se podučí, kako je treba začeti in kam je treba vložiti kako tožbo.

Pred l. 1896 je bilo tako-le: Vsi spisi med gospodarji in posli, obrtniki ali fabrikanti in delavci, med posestniki in poljedelskimi in gojzdnimi delavci ali dni-narji, med lastniki rudokopov in rudarji, ki so se tikali delavske pogodbe, so spadali pred politiško gosposko. Politiška gosposka so občine, glavarstva, magistrati, deželne vlade in ministrstvo. Če se je pritožba vložila, dokler je bil še posej ali delavec v službi, ali do 30 dne, kar je izstopil iz dela, se je moralo vedno glasiti na politiško gosposko. Važna posebnost, ki še zdaj velja, je ta, da se morajo posli pritožiti pri županu. V nekaterih zadevah sme župan sam odločevati; v drugih pa v družbi z dvema občinskima odbornikoma.

Pritožbe, ki so se pa vložile pozneje, torej potem, ko je že preteklo 30 dni, kar je delavec stopil iz dela, so šle na okrajna sodišča. Kakor smo že rekli, se je l. 1896 to izpremenilo. Tega leta dne 27. novembra (drž. zakonik št. 218) se

je v § 37 izreklo to-le: Vsi spori, ki izvirajo iz delavnega, učnega ali plačivnega razmerja med obrtnimi delavci ali pa med pomožnimi delavci med seboj spadajo pred obrtna sodišča. Kjer pa obrtna sodišča niso ustanovljena, pa razsoja v vseh takih sporih, naj se vložijo tožba, dokler še traja delavno razmerje, ali ko se je še končalo, pred okrajna sodišča.

Te postavne določbe delavci splošno ne poznajo. Zato se navadno pritožujejo še vedno pred okrajnim glavarstvom ali pred magistrati. Seveda nič ne opravijo in velikrat že nejevoljni, da so jih zavrnili, puste vse skupaj in se ne pritožujejo dalje. Ponavljamo še enkrat: delavec mora iskati povsod, kjer ni obrtnih sodišč, svoje pravice pri okrajnih sodiščih. Sklicuje naj se na § 37 tiste postave, ki smo jo navedli v svojem članku.

Samo dve izjemi sta: Posli se morajo, kakor smo že rekli, pritoževati še vedno pri županstvu. Obrtni delavci, vajenci — pomočniki, ki spadajo v kako obrtno zadrugo, se pa morejo pritožiti, če sta obe stranki zadovoljni, na razsodišče obrtnih zadrug. Tako določa § 122 obrtnega reda.

Komur ta rabsodba ni všeč, se sme še vedno pritožiti na okrajno sodišče. Za rudarje so se ustanovile l. 1896 (dne 14. avgusta, drž. zak. št. 156) rudarske za-

druge. V postavi je obljubljen, da se tudi pri teh zadrugah ustanove razsodišča, do zdaj se pa to še ni zgodilo. Potemtakem imajo rudarji edino pravno pot pred okrajna sodišča.

Tolmač tujk.

Kako se navajajo postave? V prvem članku smo navedli par postav. Delavcu se je večkrat treba sklicevati na paragrafe. Zato pojasnjujemo na tem mestu, kako se mora to izvršiti: Vsaka postava se priobči v državnem zakoniku. Državni zakonik je za vsako leto zase celota. Postave se priobčujejo po zaporednih številkah. Kadar kdo navaja kako postavu, mora torej povedati leto in dan državnega zakonika in številko, pod katero se je dotična postava priobčila. — Zgled: § 37 zak. dne 27. nov. 1896 drž. zak. št. 218, to se pravi: Sklicujem se na § 37 tiste postave, ki je bila dne 27. novembra 1896 priobčena pod številko 218 v državnem zakoniku.

Ada Negri.

Požar v jami¹⁾

I. Rudarji.

Globoki rov, — nad tisoč metrov globine z bogatimi skladi!
V tem rovu temnem med skalami skozi dupline se pehajo vjeti v podzemse ječe zidine rudarji mladi.

Nad petsto jih je, — napori jih niso vkrotili; — sami junaki,
svetilke v rokah in krampe in kladva, so čili;
nad petsto jih je; brhki so v mišični sili kot čvrsti vojaki.

Pod trideset vsi; mladostna, krepka je četa.
Otroci, soproge
jih čakajo gori, kjer pomlad v solncu se scveta,
prepadom umaknjena, proč od nevarnega sveta in daleč od toge.

¹⁾ Ta čarobno krasna Negrina pesem ima tri oddelke. V prvem pojasnjuje, kako se požar prične; v drugem, kako divja v jami, v tretjem pa, kakšne posledice ima. V listu ne moremo priobčiti vse naenkrat, ker nimamo toliko prostora. Opozarjamo pa svoje bravce nanjo, naj si jo, ko izide, preberó še enkrat vsó skupaj in naj jo ohranijo.

Z orjaško silo dolbejo skalnate stene in rudne sklade.
Plebejska moč, ki divje se tu razodene, zvršuje na skale, v veličju svojem ledene, surove napade.

Divjaški sveder grize in ščiplje in vrta, kot vandal se zaganja;
požrešnost njegova nikoli ni sita, ni strta. —
Prepađi pa čakajo tiho, kdaj bo odprta jim pot maščevanja.

Trenotje pride; — svetilka počí grozilno za znamenje bitve;
ozračje se vnema in bega po jami strašilno, migljaje grozno, tuleč strahotno in silno...
Ni več je rešitve.

Oboki se rušijo v jami; ogenj prerije vse dimaste ješe;
preplašenih žrtv četa žalostno vpije;
nad njimi kot kača, ki v svitek v duplo se vije, rdeč plamen pleše.

Med brati in sestrami.

Iz ljubljanske tobačne tvornice. — Pritožba starih delavk. Ker obrazlaga delavstvo vseh strok svoje pritožbe v „Naši Moči“, pritožiti se hočemo i me. Nočemo biti dolge, marveč kratke in stvarne. Me starejše delavke opažamo, da nas pri razdelitvi dela in pri povišanju prezirajo. Ne po vseh oddelkih, to je res, pač pa v nekaterih. Dajo nam slabše delo in slabša mesta. Posebno se to godi v nekem oddelku, ki ga pa zdaj še ne povemo. Če ne napravijo kmalu reda, bomo govorile po Svečnici v „Naši Moči“ tako, da prizadetim ljudem ne bo všeč.

V soboto vsi v Union! Velika predpusna veselica tobačnega delavstva se vrši to soboto dne 20. t. m. v veliki dvorani hotela „Union.“ Naša dolžnost je, da vsi pohitimo na to prireditev bratskega društva z geslom: „Eden za vse, vsi za enega!“ Čisti dobiček je namenjen obolenim članom „Podpornega društva tobačnih delavcev in delavk.“ Agitirajte med tovariši in tovarišicami za obilno udeležbo! V soboto 20. januarja si v veliki dvorani „Uniona“ delavci in delavke vseh strok podajmo bratske roke. V soboto v „Union!“

Litija. Predilnica. Ni ga morda na celem Kranjskem bolj žalostnega položaja za delavce, kakor je ravno v litijski predilnici. Delavci in delavke trpe v predilnici ne samo vsled dela, ampak skoro največ vsled sekature in hudočnosti nekaterih mojstrov. Mojstri, ki so pravi policaji podjetnika, nalagajo delavcem za malenkosti zelo visoke kazni, ki presegajo delavčevo dnevno plačo. Pritožiti se nikomur ne sme, in ako vendarle kaj reče, opsuje ga najprvo mojster, potem pa še ravnatelj z neravno lepimi priimki. Da so pa kazni že jako v navadi, priča to, da se je ravnatelj branil dati nekemu mojstru ob novem letu običajno dvojno plačo, ker je mojster delavce premalo kaznoval. Žalostno pa vendar res. Tudi se pri nas jako malo razločuje nedelja ali praznik od navadnega delavnika, ker se delavce sili delati ob nedeljah tudi taka dela, ki niso ravno nujna. Delavstvo pa to trpi, ker je nezavedno; in ker je bilo v zadnji stavki po socialnih demokratih opeharjeno, ni zaupanja v društva ali strokovno organizacijo med delavstvom. Drugač pa vladajo tako žalostne razmere, ker se delavci vedno menjavajo in je stalnih delavcev prav malo. Sploh ne gre noben delavec preje v našo predilnico, kakor šele takrat, ko mu je posebna sila. Zato tudi ne prospava strokovno društvo tako, kakor bi moralo. Zadnji čas je, da se bo pričel za nas kdo zanimati, ker delavcem je strogo prepovedano od tovarniškega ravnateljstva, biti član ali pa še celo delovati za društvo. Tako je n. pr. predsednik društva bil odpuščen radi tega, ker je deloval v društvu in je bil zopet sprejet v delo le pod pogojem, da bo odstopil od društva in se ne več brigal za strokovno organizacijo. O ravnatelj Schwarz hoče na vsak način imeti delavstvo nezavedno in ga obdržati v okovih tudi zunaj tovarne, ker sicer bi delavstvo morda kmalu naredilo konec tem neznosnim razmeram, ki so v tej tovarni. Upamo pa, da bo delavstvo vendar enkrat spoznalo, da nezdruženo prav nič ne doseže, in se bo združilo v krepko organizacijo, kakor jo imajo po drugod. Bog daj, da kmalu pride ta čas.

Hrastnik. Da so t'a za voditelje soc. demokratov v Trbovljah jako ugodna, kaže dejstvo, da se vsi, ki na Kranjskem dogospodarijo, takoj naselijo v tem skozinskoz industrielnem, slovenskem kraju. Tako so poskusili tukaj svojo srečo Mlakar, Rinaldo in sedaj Korlček Linhard. Zadnji je dospel sam v dokaj defektnejem stanju: lase do ramen, ki so kazali, da so se sprli s škarjami in glavnikom; srajca je klicala po milu in izpuščala iz sebe čudne dišave. A danes naj kdo pogleda našega lepega, mladega in domišljavega Korlčka — cel „gigerl“ je: lasje lepo postrizeni in počesani, klobuk in suknjica lepo snažna, skratka: zauber fant. In zaljubil se je naš mladi, lepi, domišljavi Korlček — — — Zala hčerka soc. dem. Puncerja je zmešala velikemu organizatorju in politiku kodrasto glavico ter mu odvrnila misli od „težkega“ vsakdanjega truda k idealnemu „špoganjju“ ljubezni. Ljudje hočejo vedeti, da ju pride poročiti, sam soc. dem. general čifut dr. Adler z Dunaja. Bomo Trboveljci vsaj zopet kaj novega videli. Dne 14. t. m. pa je prišel naš mladi, lepi in domišljavi Korlček na čelu par sto ženam, otrokom in možem na občni zbor „slov. del. podp. društva v Hrastniku“, hoteč razbiti to mlado društvo. Ta namera se mu je pa docela izjalovila. Odgovor na divje obnašanje soc. demokratov je bil, da se je koj vpisalo v imenovano društvo na novo nad 20 udov. Pozabiti pa ne smemo besed, ki jih je izrekel ob tej priliki mladi, lepi in domišljavi Korlček, kot vodja tukajšnjih soc. demokratov: „Sodrugji, ne ozirajte se po domovincih, kateri imajo na jeziku vedno domovino in narodnost, naša domovina je denar, kruh, meso in vino, druge domovine mi soc. demokratje ne poznamo.“ No, sedaj vendar vemo, pričem da smo, s tem bomo računali in s socialni demokrati tudi končno račun sklenili.

Jesenice. Razmerje tovarniških delavk. Nas delavk je v naši tovarni približno 70. Veselega nimamo kaj poročati. Pripoznamo, da je nam štrajk nekoliko zboljšal položaj. Samo vsem ni bilo izboljšano. Za vse delavke je le toliko boljše, da nas ne kloftajo več, kar je bilo pred štrajkom nekaj vsakdanjega. Zdaj se nas ne upajo več. Pač pa dobe še mladi fantje pri nas še veliko zaušnic. Zamaha jih ali mojster ali pa predelavec. Najbolj se čudimo, da nismo enako plačane one akordne delavke, ki skupaj izdelujemo po dve ali štiri isto blago. Ponavadi je, da tista več dobi, ki manj naredi. One delavke, ki delamo na ših, pa dobimo od ših 80 h do 1 K ki pa niso v milosti pri vsemogočnem gospodu mojstru, pa tudi le 20 do 30 h. na dan. Imamo tudi svojega predelavca med seboj. Pravimo mu janičar. V največji milosti so pri njem take delavke, ki mu prineso alkohola. Hvaležen jim je in gotovo dobe boljše delo, ostalim pa dajo razne lepe psovke. A kadar pa primanjkuje dela, pa ne vprašajo če imaš kaj za v želodec, marš, iti moraš domov na dopust. Če redno delamo, zaslužimo na mesec 30 do 40 kron. Kako nam je potem mogoče shajati v tej draginji? Geslo pri nas je, delaj kakor črna živina. Ko bi pri našem napornem delu bile primerno plačane, bi že potrpele, tako pa ne moremo. V strokovnem društvu smo skoraj vse. Kako prav nam pride v bolezn, ko dobimo v bolezn je 60 helarjev bolnišcine na dan!

Idrija. Prometne zveze z Idrijo. Kaki reveži smo mi Slovenci, res pastorka v naši državi, kaže ravno Idrija.

Nele, da je Idrija po številu prebivavcev na Kranjskem prvo za Ljubljano, imamo tudi sloveči državni rudnik živega srebra. A dasi delajo v rudniku jako moderno, pa smo le liki afriški zamorci popolnoma ločeni od sveta. Ako hočeš ti evropsko misleči človek priti v Idrijo z vedrim obrazom in vesel, moraš popolnoma pozabiti, da živiš v 20. stoletju. Najboljše se ti pač godi, če misliš o sebi, da živiš v srečnih časih rajne cesarice Marije Terezije, ko še ni bilo železnica in drugih novodobnih pridobitev. Idrija leži nekako v sredi med Loko in Logatcem. Železniške zveze nima nobene, pošta pa vozi le med Logatcem in Idrijo dvakrat na dan med Loko in Idrijo pa ne. Ako pošlješ kak poštni zavoj n. pr. iz Idrije v Žire, ki so pičle 3 ure od Idrije ob cesti v Loko, se pelje zavoj po vozni pošti v Logatec, po južni železnici do Ljubljane, po državni iz Ljubljane v Loko in iz Loke do Žirov zopet po vozni pošti. Pa recite če nismo v Idriji glede prometnih zvez napredni za malone dvesto let nazaj. Pa še ta cesta iz Logatca v Idrijo. Dobra tako, da lahko utoneš ali saj nove črevlje pustiš v njenem blatu, ako romaš peš iz Logatca v naše mesto, ki ima vsled našega živega srebra svetoven sloves. Če se pa voziš po njej, se pa le prej zavaruj za slučaj nezgod. Cesta se vije v dolgih ridah, a rante ob njej so preperete in pa ne popolne. Na več krajih jih manjka. Voznik mora biti zelo trezen, da jo srečno prevozi. Če se mu pa splaše konji, pa lahko s konji in vozom zaradi pomanjkljive ograje ob ridah zdrči v propad. Dasi je svetovnoznana Idrija tako slabo zvezana z zunanjim svetom pa železnice le ni in ni, če vzamemo rudniško električno v mestu samem. Kdaj dobimo železnico, Bog ve. Razni ljudje jo obetajo ze dolgo vrsto let sem in najbolj jo obetajo kadar se bližajo kake volitve.

Iz Slapa pri Trziču se nam poroča: Od nekega kunštnega gospoda kakor se sam večkrat imenuje, ne rečemo, da ni to, kar se imenuje za svoj žep; da bi svojim trpinom, ki jih ima pod seboj, kako težavo olajšal, tega seveda ne razume to dobri gospod, ki plačuje moške delavce po K 1.90 na dan. Ako pa kdo kaj pregreši kaznuje ga pa za cele 2 K. Na Sv. Janeza 7. decembra je bil pa ta g. nekoliko milostljivejši. Kaznoval je 8 delavcev po 1 K. Zakrivilo niso družega, kakor da jih ni bilo delat. Zadržani so bili na svojih domih, nekateri v Školji Loki v Kranju itd., a za to se zmenil ni. Nadalje bi tudi temu g. svetovali, če je že tako moder da bi se navadil slovensko ali pa da bi on nas naučil nemško, zakaj ker njegovih pravil, katere ima v tovarni, ne zna noben delavec brati, ker so nemške. Prosili bi za enkrat, da bi nam napravil slovenska pravila, drugače bomo primorani še večkrat pisati o tem predmetu!

Vevče. — Koliko smo naredili lani papirja. Lani smo naredili v naši papirnici na treh strojih B. J. in N. 8, 126.915 kg popirja t. j. za 813 železniških vagonov. Štiri močilni stroji so izdelali 7.700.000 7 mungalnic je izdelalo 9.600.000 kg. popirja. Na 7 rezalnih strojih so pa rezali 7.500.000 kg popirja. Popir so nosili štirji delavci. Vsega skupaj so prenesli 9.335.000 kg popirja. „Našo moč“ naše delavstvo rado bere in je prekosila po številu naročnikov vse druge liste, ki jih bere delavstvo.

Železniška postaja pri D. M. v Polju. Zahtevamo jo že leta in leta, pa jo le nedobimo. Dandanes je že v vsakem najmanjšem kraju postajališče, pri

nas ga pa le ni pa kako potrebno je! Naša tovarna je velika in reče se lahko, da Kašelj, Vevče Slape in M. D. v Polju štejejo več hiš, kakor marsikako mesto. Od Zaloga do tovarne in cerkve je pol ure, od Ljubljane pa potrebuje tudi dober pešec celo uro. In vendar je središče občine in vsega življenja ravno pri Devici Mariji v Polju. Tudi Zalog nič ne izgubi, ako dobimo vsaj postajališče, če nam že nočejo na noben način dati prave postaje.

Spomin starega pekovskega pomočnika. Iz lastne izkušnje hočem navesti nekaj podatkov iz življenja pekov prejšnje čase. Delal sem leta 1874. v Ljubljani v Špitalskih ulicah, kjer zdaj ni že več pekovske delavnice. Delo je bilo jako težavno. V delavnico sem moral priti že ob šestih zvečer, potem se je pa vleklo delo skozi celo leto ponoči in pa še prihodnje dopoldne do ene popoldne. Do dveh ponoči smo imeli včasih odmora eno uro. To je šlo dan za dan, bodi si že nedelja ali na praznik. Spominjam se velikonočnih praznikov v tej delavnici. Delali smo ravno tako kakor druge dni. Ko so pa minuli prazniki, jo pa primaha gospodar ob desetih dopoldne, ob katerem času je navadno ustajal, mogočno se razkorači in začne upiti. Zdaj bomo pa začeli delat, ker praznikov sem že sit, ker nismo delali kako ponavadi. Nato je prišel na dvorišče in prične ukazovati: „Tole moko prenesite na drugo dvorišče.“ In mi izdelani pomočniki, ki smo delali celo noč, smo morali prenašati 40 do 50 vreč moke na drugo dvorišče. Ko smo jo prenesli, pa pravi zopet gospodar: „Tukaj je pa prostor za nič, kar nazaj jo nesite na prejšnji prostor.“ Potem smo pa šli stresat moko. Ko bi bile vreče po sto kil, kakor so zdaj, bi bilo še šlo, a bile so vreče težke po 200 kg in pa še tisočkrat zakrpane. Bilo je res težavno take vreče vzdigovati, ko so bile skoraj širše, kakor so bile dolge. V jezi zaradi tacega težkega in nepotrebnega dela sem pa dve strgani vreči še bolj strgal in zrezal. Tovariši so pa rekli, prav je tako. A eden me je hitro gospodarju zatožil. Gospodar pride in vtila se je name huda ploha. Kaj ti boš meni škodo delal, p. h. i. t. d. Poklical je hišno, naj gre na slavoznani rotovž po stražnika, da bo tega kerlca noter peljal, kjer so doma uši in nezabeljeni močnik. „Je že prav“, sem mu rekel, se bomo pa tam zgovorili, ako imate vi pravico ljudi mučiti s takimi vrečami. Stražnik jo primaha, gospodar mu pravi: Tega kerlca mi not peljite. Jaz pa sem rekel: Dobro, počakajte, da se preoblečem, potem pa greva v luknjo. Ali medtem, ko sem se preoblečel, se je pa gospodar premislil. Ni me dal peljati v luknjo, marveč vrnil mi je bukvice, pa vrgel mi je nekaj kračarjev, pa idi z Bogom. Tako so delali z nami, ki smo delali zanje. Ali je to prav? In tako se še marsikje godi s peki, dasi je dandanes svet že tako izobražen in so seveda z njim poslali tudi zelo napredni — pekovski mojstri.

Truk. Obrtni nadzorniki imajo nalogo delati zoper takozvani „Truck-system“, ki obstoji v tem, da delodajavci izrabljajo po svojih mojstrih in predelavcih delavce v svoje namene. Godi se pa to izrabljanje na različne načine. Ali tako, da mojstri prodajajo jedila in pijačo delavcem in jih silijo, da pri njih kupujejo; zgodilo se je pa že mnogokrat celo, da delavcem niso niti denarja v roko dajali ampak jim dali namesto plače v denarju kar blago, pri katerem so pa imeli ogromne dobičke najprej deloda-

javci sami, potem pa še njihovi mojstri. Največ takih krivic se jim je prigodilo pri opekarnah. Priložnost se jim je dajala, da so pili in kupovali, a še bolj so gledali na to, da so jih sami plačali s tem, da so delavcu odtegnili od plače. Pri neki opekarni na Nemškem se je zgodil sledeči slučaj: Mojstri so dajali delavcem vsak dan predujem, (Vorschuss), da so mogli pri njem samem si kupiti piva in dr., ob sobotah, pri izplačevanju se mu je pa odtegnilo, tako da je kak delavec večkrat dobil le par krajcarjev od celega tedna. Najslabše so pa takozvane tvorniške kantine, kjer dobivajo delavci med delom pijačo na puš in se tako navajajo k zapravljanju. Zgodilo se je zlo, da je neki vratar imel slabšo plačo, ker je imel kantino, češ, da ima dovolj dobička od kantine. Prepovedano je bilo od zunaj prinesiti seboj pijačo, v tovarniški kantini si pa dobil vse.

Težnje ljubljanskih kamnosekov. Pa sem čital vse številke „Naše moči.“ Ugajale so mi. Samo to me je žalilo, ker sem prečital vse, pa nisem našel omenjenih ljubljanskih kamnosekov. Ali mislim, enkrat mora tudi med te posvetiti luč, saj menda ne bodo vedno spali. Že je minulo osem let, kar sem opustil kamnoseški obrt, a še se spominjam, kako je bilo pri tem obrtu. Vsak delavec in vsi drugi pomočniki imajo že urejeno drugače, a pri tem obrtu poje vedno stara pesem. Kakor hitro minejo vsi svetniki, pa delajo kamnoseki dve uri manj na dan in seveda tudi manj zaslužijo. Saj vendar ni kriv pomočnik, da je krajši dan, zakaj pa mora trpeti posledice! Naj pa napravijo mojstri luči, da bo videl pomočnik delati in da bo imel poleti in pozimi enako plačo. Naj le dajo kamnoseški mojstri svojim delavcem pozimi in poleti enako plačo, pa bodo videli, kako z veseljem bo šla mazola kvišku in špunta v skalo. Prepričali se bodo, da ne bodo imeli izgube, če tudi pomočnikom darujejo tisti dve uri. Čudno! Pozimi porabi vsak človek več, ko poleti na kurjavi, obleki in obuvalu. Zato pa tudi več potrebuje, kakor poleti. Kamnoseški pomočniki na noge za vaše pravice!

Vevče. Občni zbor krščansko socialnega strokovnega društva bo v nedeljo dne 28. t. m. ob 1/4 4 popoldne v društvenem domu. Dolžnost vseh članov in članic je, da pridejo na zborovanje.

Delavstvo v ljubljanski tovarni za lep. Ako greš iz Ljubljane proti novemu pokopališču sv. Križa, zagledaš na levi ob Sv. Martina cesti našo tovarno za lep. Neravno prijetni duh ti dregne v nos ter ti pove, da delo v naši tovarni pač ne more biti najprijetnejše. Delavcev v naši tovarni je 60, delavk pa 30. Delavci zaslužijo po 95 krajcarjev do 1. goldinarja, delavke pa po 55, 60 in 65 krajcarjev na dan. Delamo od 6 zjutraj do 6 zvečer, prostega imamo ob 8 pol ure in opoldne 1 uro. Pa ne delamo le podnevi, tudi ponoči se dela vse noči. Niti ob nedeljah in praznikih ne počivamo, marveč delamo od 7 zjutraj do 4 opoldne. Profesionisti zaslužijo seveda nekaj več.

Krvoses kapitalizem.

Draginske doklade so na Nemškem, a tudi pri nas zahtevali stavci. Zahtevali so na Nemškem 1 K več na teden in so tudi dosegli. Tudi drugi delavci so zahtevali draginskih doklad. Tako so n. pr.

v Zwickau-u posestniki jam rudarjev dovolili sledeče doklade: za delavce, stare nad 21 let za vsak šiht 30 v. za one pa, ki so stari manj kot 21 let 20 v draginske doklade. Po nekaterih krajih so se take doklade dovolile tudi mestnim delavcem in poduradnikom Dobro je!

Za zmernost. Nekdo je zračunal: Kdor vsak dan samo 12 vinarjev, ki bi jih sicer dal za žganje, na stran dene, si tekom leta lahko kupi 12 do 15 centov krompirja, ali 3 cente kruha, tudi lahko 30–40 kg. govejega mesa, ali 30 kg. klobas, mogoče rajše 15 kg. kave ali si napravi 3 pare čevljev, lahko tudi popolno obleko. Vse bi bilo dobro!

Z lastnimi močmi.

Čast slovenskemu delavstvu! Živimo v časih, ko pravijo še vedno ljudje, da je naše delavstvo neumno, nezavedno in zabito. Seveda pravijo to ljudje, ki vkljub svoji olikanosti že zdavnaj ne poznajo drugega, nego li lastno korist. Prav kajpada nimajo. Ravno slovensko delavstvo je ono, ki se hitro in z veseljem poprime vsake dobre stvari. Ko je zadnja leta med nami z vso odločnostjo jela nastopati struja proti pijančevanju, je ravno delavstvo ono, ki je najodločnejše stopilo v boj proti pijančevanju. Ni se balo ne zasmehovanja, ne očitanih in tudi ne nesramnih napadov v raznih slovenskih, žalibog celo krščanskih častnikih na moderno gibanje popolne abstinence. Z veseljem naglašamo, da je danes med slovenskimi abstinenti in abstinentinjami izmed vseh stanov največ delavcev in delavk. Največ abstinenčnih delavk in delavcev je v Ljubljani, potem slede oni pri Devici Mariji v Polju, v Mirnu pri Gorici, v Trziču in dva v Idriji (eden 23 letni delavec za celo življenje), pa tudi v Kamni Gorici imamo delavca abstinenta. Povsod dokazujejo delavski abstinenti in abstinentinje, da tudi delavec lahko živi brez vživanja upijančljivih pijač. Naši delavski govorniki so malone že vsi abstinenti. O slovenskem delavstvu našem lahko rečemo, da bo kmalu v zmernosti in v abstinenci tekmovalo z angleškim delavstvom. Nemško delavstvo smo pa že prekosili!

Sem z našimi pravicami!

Stanovanja. V večjih mestih so hiše pač lepe na zunaj, toda velikokrat so razmere v stanovanjih revnih delavcev take, da jih po manjših krajih niti ne poznajo. Glavno je to zato, ker so stanovanja v mestih tako draga. Ker so draga, zato se jih stlači veliko skupaj in v prostor, kjer bi ena družina imela premalo prostora, pridejo še sostanovavci in najemniki, ki pomagajo plačati stanovanje. Mnogokrat pa tudi ljudje niso poučeni, kako je škodljivo, če jih je preveč v enem prostoru. Vendar bi gotovo vsak rad stanoval v čednem prostoru in imel čedno pohištvo, če bi bilo mogoče. Seveda najbolje bi bila lastna hišica; tam se človek še le čuti zadovoljnega, kjer je sam svoj gospodar in se mu ni treba nikogar ogibati. V prvi vrsti morajo občine skrbeti za zdrava in cenena stanovanja. Zato bomo vedno prinašali različne vzglede, kako delajo občine drugod po svetu za dobra in poceni stanovanja. Tudi po nekaterih naših manjših krajih, kakor na primer v Kropi ali v Trziču so delavska stanovanja taka, da se Bog usmili. Zadnji čas je, da se ob-

čine ganejo in store kaj za delavska stanovanja.

Okno v svet.

Nadzornice za prodajalke. Kakor je pravično in dobro, da imajo tovarniške delavke svoje nadzornice, tako jih morajo imeti ženske, ki so v trgovinah. Tako državna nadzornica pregleda v tovarni ali trgovini, če je dovolj preskrbljeno za zdravstvene razmere, če se ne dela preveč časa, če ni nevarnosti, da bi gospodar deklet ne izkoriščal ali jih še celo zapeljeval. V Nemčiji je devet tovarniških nadzornic. Ženska ženski lažje pove, če so take stvari v tovarni, ki ji ne ugajajo, ker moškemu nadzorniku ne more lahko povedati svojih ženskih težav. V Londonu so nastavljene 3 državne nadzornice za prodajalke. Leta 1902 so pregledale 19.614 prodajal, kjer imajo prodajalke. Vsak nered so javile oblastim. V svojih poročilih so naglašale, da nimajo prodajalke časa za odpočiti med delom. Največkrat morajo biti na nogah po več kakor 12 ur in letati sem in tja.

**Tovarna
za stole**

Franceta Švigeljna

na Bregu, p. Borovnica, Kranjsko
6 (26-4) izdeluje 2526 26-1

vsakovrstne stole

od preprostih do najfinejših po
najnižjih cenah brez konkurence.
Ilustrovan cenik pošlje se na zahtevo za-
stoj in franko.

Slovenec

Konrad Skaza

v St. Ulrich, Gröden, Tirol

se priporoča za izdelovanje vseh

podobarskih del

kakor splon

cerkvenih izdelkov.

„Naša moč“

izhaja vsak petek.

Cena na leto 3 krone.

Cene inseratom so:

za male 6stopne oglase: 6 vrstic 70 v.,
12 vrstic 130 v., 18 vrstic 180 v., 24
vrstic 220 v. 3stopne oglase računamo:
1 krat 9 v. petit vrsta, 2 krat 7 v. petit
vrsta, 3 krat 5 v. petit vrsta.

Uredništvo in upravništvo

„Naše moči“

Kopitarjeve ulice števil. 2.

00

35 5-4

Ne smemo povedat!

Kdor hoče res postrežen biti z

**dobrim, naravnim belim
in črnim vinom,**

naj se izvoli obrniti na staro znano in odlikovano
trgovino z vinom

Anton Ivanov Pečenko
v Gorici.

Postrežba točna in poštena. Cene zmerne.

Ne prezrite!

Ne prezrite!

V soboto, 20. januarja v UNION!

Velika & &

Začetek točne ob
8. uri zvečer.

& predpustna zabava

Podpornega društva delavcev in delavk c. kr. tob. tovarne.

Svira vojaška godba.

Članice nastopijo v narodnih nošah.

Vstopnina za člane 50 vin., za nečlane 1 R.

Predprodaja vstopnic v trafiki g. Šoukala
Pred Školijo.

Čisti dobiček je namenjen zakladu
za obolele člane.

Prijatelji izvrstne, neprisiljene zabave
dné 20. jan. na veselo svidenje!

Veliki ples!

K obilni udeležbi prajazno vabi

Gdber.